

Göta hovrätt
hgoavd3@dom.se

Linköping den 28 augusti 2017

GÖTA HOVRÄTT
Rotel 33

INKOM: 2017-08-28
MALNR: 1 992-17
AKTBIL: 7

Mål T 992-17

Fredrik K Snickeri & Bygg AB ./. Jonas Wikström och Helena Wikström

Följande yttrande avges i anledning av hovrättens föreläggande den 27 juli 2017.

Förkortningar definierade i skriftväxlingen vid tingsrätten tillämpas.

1. Inställning m.m.

- 1.1. Wikström bestrider Bolagets yrkanden i enlighet med vad som slutligt anförts vid tingsrätten. Wikström åberopar även samma grunder som vid tingsrätten.
- 1.2. Wikström yrkar för egen del ersättning för sin rättegångskostnad i hovrätten med belopp som kommer att anges senare.

2. Bemötande av Bolagets överklagande

- 2.1. Det är riktigt att tingsrätten har tillämpat 51 § konsumenttjänstlagen analogt. Wikström delar tingsrättens uppfattning att regeln i andra hand bör tillämpas på detta sätt, men vidhåller att regeln i första hand ska tillämpas direkt. Tingsrätten har hänvisat till att en inglasning av en taktäckt uteplats inte medför någon volymökning. I Wikströms fall så var det fråga om att den tidigare uteplatsen blev en integrerad del av den övriga byggnaden, med samma fasad och tak som byggnaden i övrigt. Arbetet

innebar också att det skedde en väsentligt ökning av takhöjden på den tidigare uteplatsen. Sammantaget ger konstruktionen visuellt intrycket av att vara en tillbyggnad, och arbetet medförde att det skedde en volymökning.

- 2.2. Frågan om tillämpning av 51 § konsumenttjänstlagen saknar dock betydelse för utgången i målet. Avgörande är i stället att Bolaget inte har varit i närheten av att förmå visa vare sig – i ett första steg – att påstått antal timmar har lagts ner (eller ens vilket antal timmar som påstås ha lagts ner i och med att det inte framgår hur många timmar som underentreprenörer ska ha arbetat) och vilket material som har använts hos Wikström, eller – i ett andra steg – att tidsåtgången varit skälig, att materialåtgången varit nödvändig och att priset för materialet varit skäligt i den mån det inte varit avtalat.
- 2.3. När det gäller tidsåtgången så har Bolaget angivit denna i klumpsummor per månad, utan fördelning på arbetsmoment eller anställda. Bolagets bevisning är i denna del långt mycket sämre än den bevisning som Högsta domstolen i NJA 2016 s. 1011 ansåg otillräcklig. När det gäller material och underentreprenörer så har Bolaget av någon anledning valt att inte åberopa några fakturaverifikat, varför bevisningen i denna del är minst sagt undermålig vad gäller att visa att begärt pris är skäligt. Kortfattat så ger den av Bolaget åberopade bevisningen inte någon klar bild av det arbete som har utförts, hur många arbetstimmar bolaget begärt betalt för avseende underentreprenörer, vilket material som har gått åt eller hur arbetstiden har fördelat sig på olika arbetsmoment och personer. Än mindre har Bolaget förmått visa att påstådd arbets- och materialåtgång skulle vara skälig, eller att priset för materialet skulle vara skäligt.
- 2.4. Det kan i detta sammanhang framhållas att det – åtminstone enligt min uppfattning – inte var så att det genom Högsta domstolens dom NJA 2016 s. 1011 ställdes nya krav på näringsidkare vid utförande av konsumententreprenader; redan av tidigare praxis framgick att näringsidkarens bevisbörda avseende omständigheter som ska ligga till grund för bedömning av dennes rätt till ersättning sträckte sig långt längre än den bevisning som Bolaget har åberopat.

- 2.5. Avslutningsvis är Bolagets uppfattning att bedömningen avseende skäligt pris skulle vara begränsad till de två obetalda fakturorna felaktig. Frågan är förvisso av mindre betydelse i och med att Bolaget inte heller i denna del förmått visa att det skulle ha rätt till ersättning.

3. Bevisning

- 3.1. Wikström åberopar samma bevisning som vid tingsrätten, d.v.s. följande (hämtat från tingsrättens sammanställning, tingsrättens aktbilaga 88).

3.2. Muntlig bevisning

- 3.2.1. *Förhör under sanningsförsäkran med Jonas Wikström*, att höras om bakgrunden till och förberedelserna inför den aktuella entreprenaden, om sina kontakter med ställföreträdare för bolaget, av bolaget anställda och övriga i entreprenaden inblandade personer och bolag inför, under och efter utförande av entreprenaden, om vilka val av entreprenadens omfattning som han och Helena Wikström gjorde i allmänhet och särskilt i anledning av takprisofferten, om sina iakttagelser och upplevelser av utförandet av entreprenaden, om påstådda fel och kostnader för avhjälpande av dessa, om ej utförda arbeten och kostnaden för utförande av dessa, om storleken på byggnaden innan tillbyggnaden, om storleken på tillbyggnaden, samt om betalningen för ytterdörrar, fönster och skjutpartier, till styrkande av att bolaget för de tillkommande arbetena med grunden lämnade ett takpris om 800 000 kr alternativt en ungefärlig prisuppgift på samma belopp, att parterna inte avtalade om att bolaget skulle ha rätt till påslag om 12 % på kostnader för underentreprenörer och material, att bolaget inte har rätt till pristillägg enligt vad bolaget gjort gällande i aktbilaga 39, att bolaget lämnade ett takpris för färdigställande av entreprenaden enligt vad som framgår av takprisofferten, att bolaget lämnade en uppgift om att det tak som makarna Wikström valde skulle kosta högst 150 000 kr, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande, att fel på entreprenaden, i tillämpliga delar, förelåg eller alltjämt föreligger enligt vad som

anges i besiktningsprotokollet, aktbilaga 45, att makarna Wikström har rätt till ersättning för kostnaden för montering av ytterdörrar och därmed sammanhängande arbeten som följer av aktbilaga 69, att makarna Wikström själva betalade för ytterdörrar, fönster och skjutpartier enligt vad som framgår av aktbilagorna 70-71, att bolaget hade tillgång till mått på skjutpartier och monteringsinstruktioner för dessa i samband med att förberedelser inför montering av dessa utfördes, att makarna Wikström haft den kostnad för återmontering av täljstenskaminen i köket, stuprör och montering av dessa, färdigställande av grund och utförande av markarbeten m.m. som följer av aktbilagorna 72-73 och har rätt till ersättning för denna kostnad, att byggnadens yta innan tillbyggnaden var ca 100 kvadratmeter, att tillbyggnadens yta är ca 22 kvadratmeter, att av bolaget begärt pris inte är skäligt samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 68.**

- 3.2.2. *Förhör under sanningsförsäkran med Helena Wikström*, att höras om bakgrunden till och förberedelserna inför den aktuella entreprenaden, om sina kontakter med ställföreträdare för bolaget, av bolaget anställda och övriga i entreprenaden inblandade personer och bolag inför, under och efter utförande av entreprenaden, om vilka val av entreprenadens omfattning som hon och Jonas Wikström gjorde i allmänhet och särskilt i anledning av takprisofferten, om sina iakttagelser och upplevelser av utförandet av entreprenaden, om påstådda fel och kostnader för avhjälpande av dessa, om ej utförda arbeten och kostnaden för utförande av dessa, om storleken på byggnaden innan tillbyggnaden, om storleken på tillbyggnaden, samt om betalningen för ytterdörrar, fönster och skjutpartier, till styrkande av att bolaget för de tillkommande arbetena med grunden lämnade ett takpris om 800 000 kr alternativt en ungefärlig prisuppgift på samma belopp, att parterna inte avtalade om att bolaget skulle ha rätt till påslag om 12 % på kostnader för underentreprenörer och material, att bolaget inte har rätt till pristillägg enligt vad bolaget gjort gällande i aktbilaga 39, att bolaget lämnade ett takpris för färdigställande av entreprenaden enligt vad som framgår av takprisofferten, att bolaget lämnade en uppgift om att det tak som makarna Wikström valde skulle kosta högst 150 000 kr, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande, att fel

på entreprenaden, i tillämpliga delar, förelåg eller alltjämt föreligger enligt vad som anges i besiktningsprotokollet, aktbilaga 45, att makarna Wikström har rätt till ersättning för kostnaden för montering av ytterdörrar och därmed sammanhängande arbeten som följer av aktbilaga 69, att makarna Wikström själva betalade för ytterdörrar, fönster och skjutpartier enligt vad som framgår av aktbilagorna 70-71, att bolaget hade tillgång till mått på skjutpartier och monteringsinstruktioner för dessa i samband med att förberedelser inför montering av dessa utfördes, att makarna Wikström haft den kostnad för återmontering av täljstenskaminen i köket, stuprör och montering av dessa, färdigställande av grund och utförande av markarbeten m.m. som följer av aktbilagorna 72-73 och har rätt till ersättning för denna kostnad, att byggnadens yta innan tillbyggnaden var ca 100 kvadratmeter, att tillbyggnadens yta är ca 22 kvadratmeter, att av bolaget begärt pris inte är skäligt samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 68.**

3.2.3. *Vittnesförhör med Eilert Johansson*, att höras om bakgrunden till, förberedelserna inför och sin roll i den aktuella entreprenaden, om sina kontakter med parterna och övriga i entreprenaden inblandade personer och bolag inför, under och efter utförande av entreprenaden, sina iakttagelser av utförda arbeten och sin uppfattning angående dessa, till styrkande av att bolaget för de tillkommande arbetena med grunden lämnade ett takpris om 800 000 kr alternativt en ungefärlig prisuppgift på samma belopp, att bolaget inte har rätt till pristillägg enligt vad bolaget gjort gällande i aktbilaga 45, att av bolaget begärt pris inte är skäligt samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning av makarna Wikström. **Aktbilaga 68.**

3.2.4. *Vittnesförhör med Sonny Ådahl*, att höras om sin besiktning av entreprenaden, till styrkande av att fel på entreprenaden, i tillämpliga delar, förelåg eller alltjämt föreligger enligt vad som anges i besiktningsprotokollet, aktbilaga 45, samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 68.**

3.2.5. *Vittnesförhör med Stefan Weiström, kalkylator och projektledare vid Kron & Karlsson Bygg & Mark AB*, att höras om sina iakttagelser och sin bedömning av det

av bolaget utförda arbetet, om sina beräkningar av kostnader för åtgärdande av fel enligt aktbilagorna 78-79, samt om sin bedömning av de av bolaget i aktbilaga 39 angivna pristilläggen, till styrkande av att fel på entreprenaden, i tillämpliga delar, förelåg eller alltjämt föreligger enligt vad som anges i besiktningsprotokollet, aktbilaga 45, att kostnaderna för avhjälpande av felen uppgår till de i aktbilagorna 78-79 angivna beloppen, att bolaget inte har rätt till pristillägg enligt vad bolaget gjort gällande i aktbilaga 45, samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning av makarna Wikström. **Aktbilaga 68.**

3.2.6. *Vittnesförhör med Peter Gustafsson*, att höras om sina kontakter med parterna och övriga i entreprenaden inblandade personer och bolag inför, under och efter utförande av entreprenaden, sina iakttagelser av utförda arbeten och sin uppfattning angående dessa samt hur i entreprenaden aktuella skjutpartier ska monteras, till styrkande av att makarna Wikström själva betalade för ytterdörrar, fönster och skjutpartier enligt vad som framgår av aktbilagorna 70-71, att makarna Wikström har rätt till ersättning för kostnaden för montering av ytterdörrar och därmed sammanhängande arbeten som följer av aktbilaga 69, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande, att bolaget hade tillgång till mått på skjutpartier och monteringsinstruktioner för dessa i samband med att förberedelser inför montering av dessa utfördes, att av bolaget begärt pris inte är skäligt samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 68.**

3.2.7. *Vittnesförhör med Jimmy Aldén*, att höras om det arbete som han utförde på makarna Wikströms fastighet samt sina iakttagelser av det av bolaget utförda arbetet, till styrkande av att makarna Wikström haft den kostnad för montering av ytterdörrar och därmed sammanhängande arbeten som följer av aktbilaga 69, att makarna Wikström har rätt till ersättning från bolaget för denna kostnad, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 68.**

3.2.8. *Vittnesförhör med Mikael Rehnqvist*, att höras om det arbete som han utförde på makarna Wikströms fastighet samt sina iakttagelser av det av bolaget utförda arbetet, till styrkande av att makarna Wikström har haft den kostnad för återmontering av täljstenskaminen i köket, stuprör och montering av dessa, färdigställande av grund och utförande av markarbeten m.m. som följer av aktbilagorna 72-73, att makarna Wikström har rätt till ersättning från bolaget för denna kostnad, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 68.**

3.3. Skriftlig bevisning

3.3.1. *Takprisofferten*, till styrkande av det takpris för färdigställande av entreprenaden som lämnades av bolaget, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 10.**

3.3.2. *Mejl från bolagets företrädare Fredrik Karlsson till Jonas Wikström den 16 maj 2014*, till styrkande av det takpris för färdigställande av entreprenaden som lämnades av bolaget samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 43.**

3.3.3. *Mejl från bolagets företrädare Fredrik Karlsson till Jonas Wikström avseende kostnad för tak*, till styrkande av att bolaget lämnade en uppgift om att det tak makarna Wikström valde skulle kosta högst 150 000 kr, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 44.**

- 3.3.4. *Besiktningsprotokoll*, till styrkande av förekomsten och omfattningen av fel i av bolaget utförda arbeten samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 45.**
- 3.3.5. *Skaderapport*, till styrkande av förekomsten och omfattningen av fel i av bolaget utförda arbeten samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 46.**
- 3.3.6. *Fakturor*, till styrkande av att makarna Wikström har betalat sammanlagt 143 970 kr till bolaget i anledning av bolagets påslag på kostnader för material och underentreprenörer, att makarna Wikström har rätt till ersättning från bolaget med motsvarande belopp samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilagorna 27-36.**
- 3.3.7. *Faktura från JCC i Västervik AB*, till styrkande av kostnaden för montering av ytterdörrarna och därmed sammanhängande arbeten, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 69.**
- 3.3.8. *Fakturor från Rörbolaget M. Söderkvist AB*, till styrkande av kostnaden för de ytterdörrar, fönster och skjutpartier som makarna Wikström betalade för, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilagorna 70-71.**
- 3.3.9. *Fakturor från Mark & Byggservice*, till styrkande av kostnaden för återmontering av täljstenskaminen i köket, stuprör och montering av dessa, färdigställande av grund och utförande av markarbeten m.m., att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilagorna 72-73.**

- 3.3.10. *Faktura från Pylads Plåt Aktiebolag*, till styrkande av kostnaden för utförande av plåtarbeten som inte utfördes av bolaget, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilagorna 74-75.**
- 3.3.11. *SMS-konversation mellan Jonas Wikström och Peter Gustafsson*, till styrkande av att bolaget avstod från att montera ytterdörrarna, att makarna Wikström har rätt till ersättning för sin kostnad för montering av ytterdörrarna och därmed sammanhängande arbeten samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 76.**
- 3.3.12. *SMS-konversation mellan Jonas Wikström och bolagets företrädare Fredrik Karlsson*, till styrkande av att bolaget avstod från att montera ytterdörrarna, att makarna Wikström har rätt till ersättning för sin kostnad för montering av ytterdörrarna och därmed sammanhängande arbeten samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 77.**
- 3.3.13. *Sakkunnigutlåtande upprättat av Stefan Weiström*, till styrkande av kostnaden för avhjälpande av i besiktningsprotokollet angivna fel samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 78-79.**
- 3.3.14. *Mejlkorrespondens mellan svarandeombudet och kärandeombudet*, till styrkande av att bolaget utgick från att det skulle hållas en slutbesiktning, att entreprenaden i fråga är att beteckna som en småhusentreprenad enligt konsumenttjänstlagen samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilagorna 80-81.**
- 3.3.15. *Förfrågningsunderlag jämte ritningar*, till styrkande av att byggnadens yta innan tillbyggnaden var ca 100 kvadratmeter, att tillbyggnadens yta är ca 22 kvadratmeter, att entreprenaden i fråga är att beteckna som en småhusentreprenad enligt

konsumenttjänstlagen, att bolaget inte har rätt till pristillägg enligt vad bolaget gjort gällande i aktbilaga 39 samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 18 och 23-24.**

3.3.16. *Bolagets faktura med fakturaunderlag den 17 juni 2014, till styrkande av ovan angivet avdrag från takpriset enligt takprisofferten i anledning av mindre omfattande montering av skiffer, att takpriset enligt takprisofferten ska beräknas på det sätt som makarna Wikström gjort gällande samt att bolaget inte har rätt till ytterligare ersättning från makarna Wikström. **Aktbilaga 34.***

3.3.17. *SMS-konversation mellan Jonas Wikström och bolagets företrädare Fredrik Karlsson, till styrkande av att bolaget den 18 september 2014 lämnade uppgift om att det skulle faktureras ytterligare ca 110 000 kr för VVS m.m.*

3.4. Den muntliga bevisningen återopas genom uppspelning av förhören vid tingsrätten.

4. Målets handläggning

4.1. För kännedom så planerar jag att vara föräldraledig under åtta månader, med start vid årsskiftet 2017/2018. På grund av detta är min förhoppning att huvudförhandling i målet ska kunna hållas innan årsskiftet.

Som ovan

Johan Nyberg
johan.nyberg@glimstedt.se